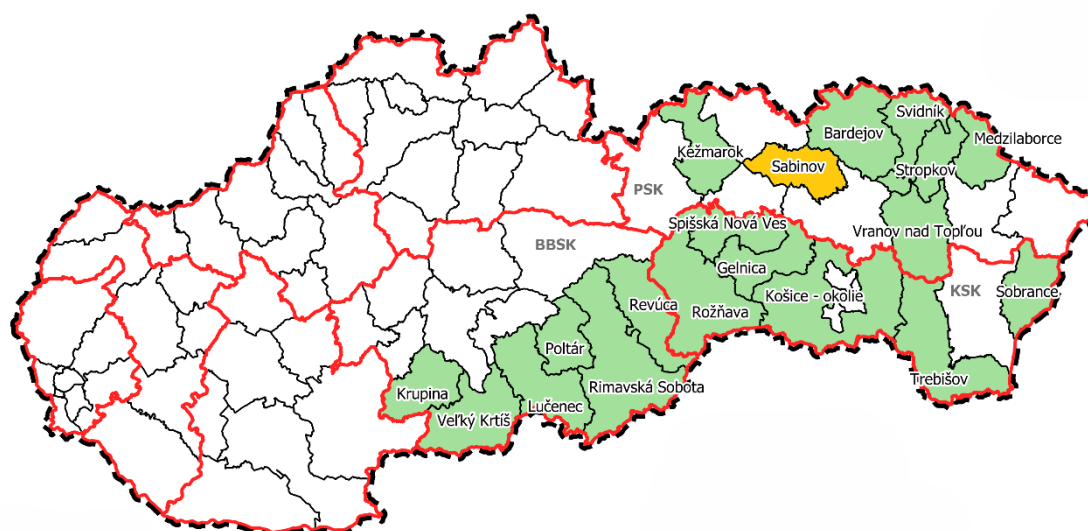

Plán rozvoja prioritného okresu

Sabinov

platný a účinný na obdobie

od roku 2026 do roku 2028

Prerokovaný riadiacim výborom prioritného okresu dňa: 26. 08. 2026

Schválený Ministerstvom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky dňa: 08. 09. 2026

Obsah

Úvod	3
1. Analýza hospodárskeho, sociálneho a demografického stavu okresu.....	4
1.1. Analýza sociálno-ekonomickej oblasti	5
1.2. Analýza demografického stavu	9
1.3. Analýza prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám	12
1.4. Zhrnutie kľúčových problémov a rozvojových potrieb	15
2. Impulzy k vypracovaniu plánu rozvoja	18
3. Návrh aktivít a úloh na zabezpečenie realizácie a plnenia plánu rozvoja	20
3.1. Súlad so strategickými dokumentmi	20
3.2. Zdôvodnenie výberu aktivít plánu rozvoja	20
3.3. Aktivity plánu rozvoja	20
4. Merateľné ukazovatele plánu rozvoja	22
5. Očakávané výsledky, monitorovanie a hodnotenie dosiahnutého pokroku.....	23
5.1. Časový harmonogram realizácie plánu rozvoja	23
5.2. Možnosti financovania plánu rozvoja	24
5.3. Gestori a spôsob monitorovania.....	24
5.4. Časový harmonogram odovzdávania monitorovacích správ	24
6. Prílohy.....	24

Úvod

Plán rozvoja prioritného okresu Sabinov (ďalej len „*plán rozvoja*“) je strednodobý strategický dokument vypracovaný v súlade s ustanovením § 2 písm. d) v spojení s § 4 a nasl. zákona č. 271/2025 Z. z. o podpore prioritných okresov (ďalej len „*zákon o prioritných okresoch*“) a na základe metodického usmernenia vydaného Ministerstvom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky (ďalej len „*MIRRI SR*“).

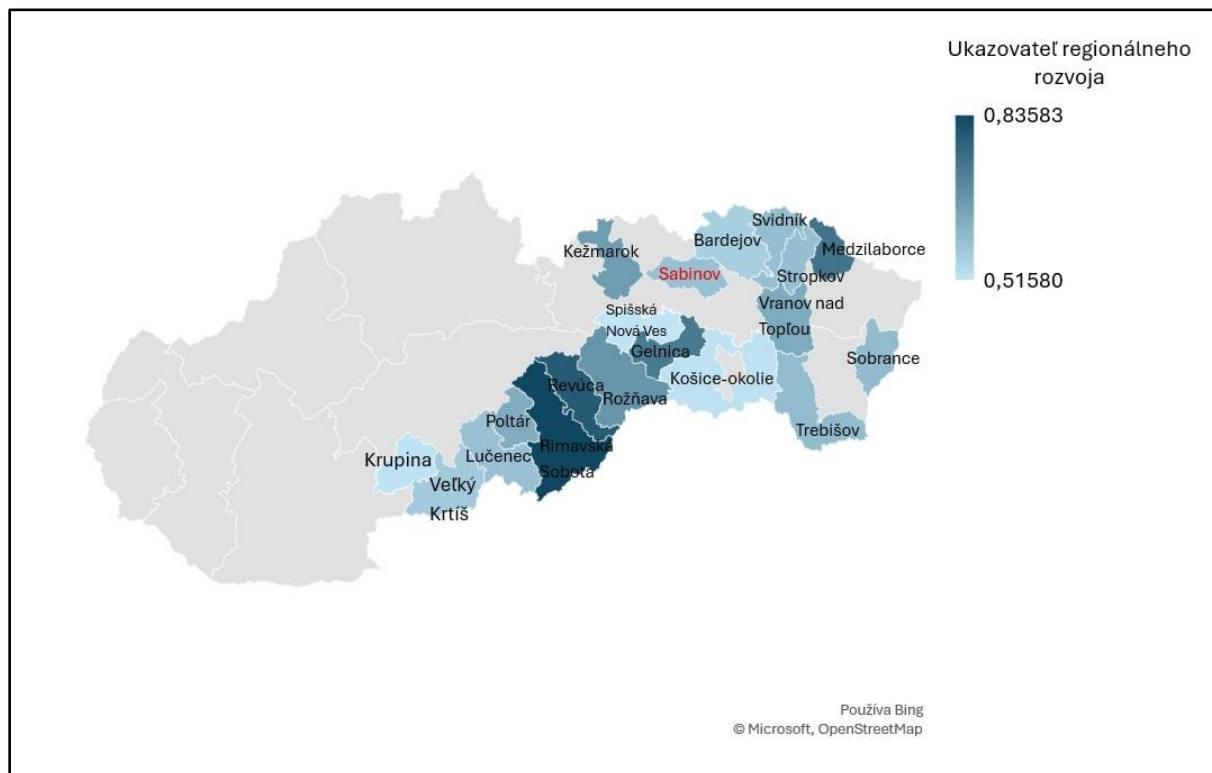
Hlavným cieľom plánu rozvoja je prostredníctvom komplexných štrukturálnych opatrení a aktivít zameraných na hospodársky, sociálny, environmentálny rozvoj prioritného okresu, systémovú tvorbu rozvoja regiónu, rozvoj konkurencieschopnej hospodárskej činnosti a súvisiacej zamestnanosti, na zlepšovanie sociálno-ekonomického, environmentálneho a demografického vývoja, motivujúceho prostredia pre zotrvanie v okrese alebo návrat do neho, prístup k verejnej infraštruktúre a základným službám prioritného okresu, zlepšovať hodnoty ukazovateľa regionálneho rozvoja¹ (ďalej len „*URR*“), zvyšovať kvalitu života obyvateľov a znižovať regionálne disparity v rámci prioritného okresu ako aj medzi okresmi navzájom.

Plán rozvoja vychádza z analýzy potrieb a potenciálu prioritného okresu a je výsledkom participatívneho procesu zástupcov prioritného okresu a MIRRI SR, založenom na objektívnych analytických ukazovateľoch, potrebách regionálnych subjektov a dopyte obyvateľov či návštevníkov prioritného okresu.

¹ Podľa § 2 písm. c) zákona o prioritných okresoch sa ukazovateľom regionálneho rozvoja rozumie kompozitný ukazovateľ, ktorým sa hodnotí miera regionálneho rozvoja okresu na základe čiastkových ukazovateľov a špecifických ukazovateľov okresu v sociálno-ekonomickej oblasti, demografickom stave a v prístupe k verejnej infraštruktúre a základným službám.

1. Analýza hospodárskeho, sociálneho a demografického stavu okresu

Mapa prioritných okresov podľa URR

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

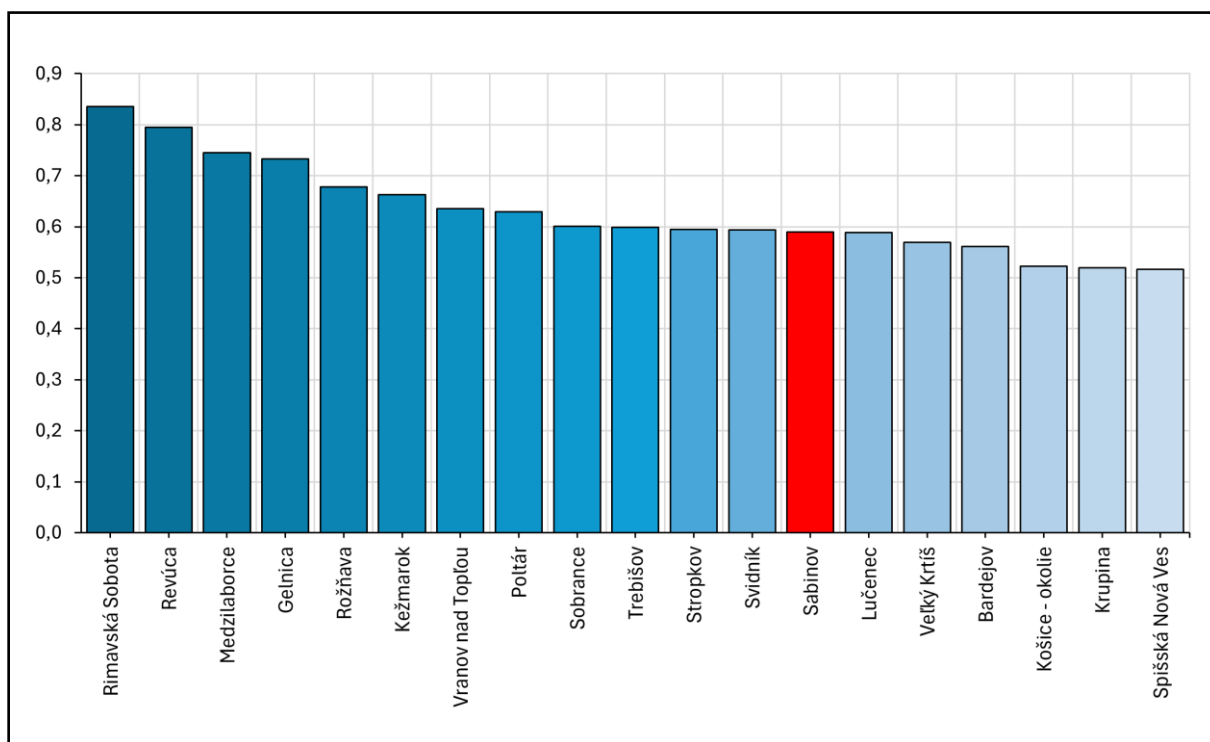
Mapa znázorňuje všetkých 19 okresov, ktoré sú podľa zákona o prioritných okresoch a vyhlášky MIRRI SR č. 274/2025 Z. z. o počte prioritných okresov, o výpočte ukazovateľa regionálneho rozvoja a zverejňovaných údajoch v oblasti prioritných okresov (ďalej len „vyhláška“) od 1. januára 2026 zaradené medzi prioritné okresy.

Prioritné okresy sú na mape vyznačené farebne na základe hodnoty URR, pričom okres s najvyššou (najhoršou) hodnotou URR je označený najtmavšou farbou.

Hodnota URR prioritného okresu Sabinov, v čase zaradenia medzi prioritné okresy, je **0,58945**, čo ho zaraďuje medzi okresy s lepšou hodnotou URR spomedzi ostatných prioritných okresov.

V zozname vybraných okresov² platnom na obdobie od 1. januára 2026 do 31. decembra 2028 sa okres Sabinov nachádza na 13. mieste.

² Podľa § 2 písm. b) zákona o prioritných okresoch sa zoznamom vybraných okresov rozumie zoznam okresov okrem okresov krajských miest, zoradených zostupne na základe hodnoty URR.

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

URR tvoria čiastkové a špecifické ukazovatele v troch oblastiach:

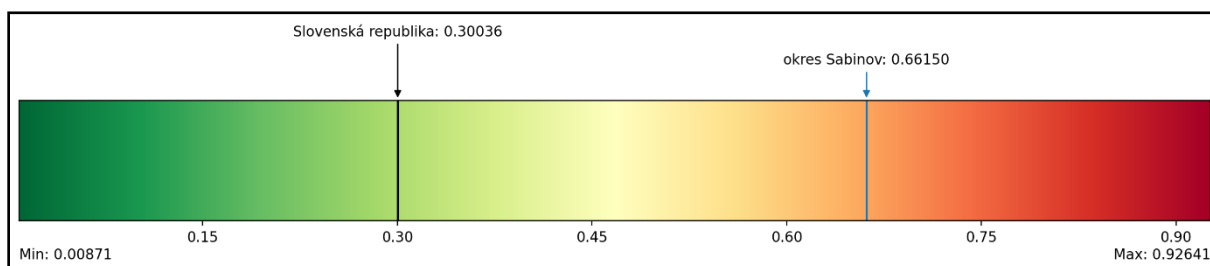
- sociálno-ekonomická
- demografia
- prístup k verejnej infraštruktúre a základným službám

1.1. Analýza sociálno-ekonomickej oblasti

A. Hodnota čiastkového ukazovateľa

Okres Sabinov sa v rámci čiastkového ukazovateľa za sociálno-ekonomickú oblasť v zozname všetkých okresov Slovenskej republiky (ďalej len „SR“) nachádza na **8. mieste**, pričom hodnota tohto ukazovateľa je **0,66150**.

Hodnota čiastkového ukazovateľa za sociálno-ekonomickú oblasť prioritného okresu Sabinov - grafické zobrazenie

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

Čiastkový ukazovateľ za sociálno-ekonomickú oblasť sa vypočíta na základe troch špecifických ukazovateľov, ktorými sú:

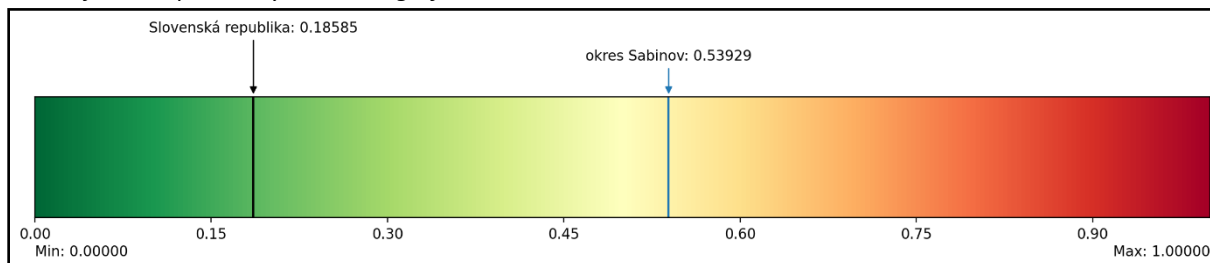
- (i) podiel počtu osôb, ktoré sú členmi domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi³ z počtu obyvateľov;
- (ii) podiel počtu uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku a
- (iii) priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca.

B. Hodnoty špecifických ukazovateľov

B.1. Hmotná núdza (podiel počtu osôb, ktoré sú členmi domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi z počtu obyvateľov)

V rámci špecifického ukazovateľa „podiel počtu osôb, ktoré sú členmi domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi z počtu obyvateľov“ sa prioritný okres nachádza na **6. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota ukazovateľa je **0,53929**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „podiel počtu osôb, ktoré sú členmi domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi z počtu obyvateľov“ - grafické zobrazenie

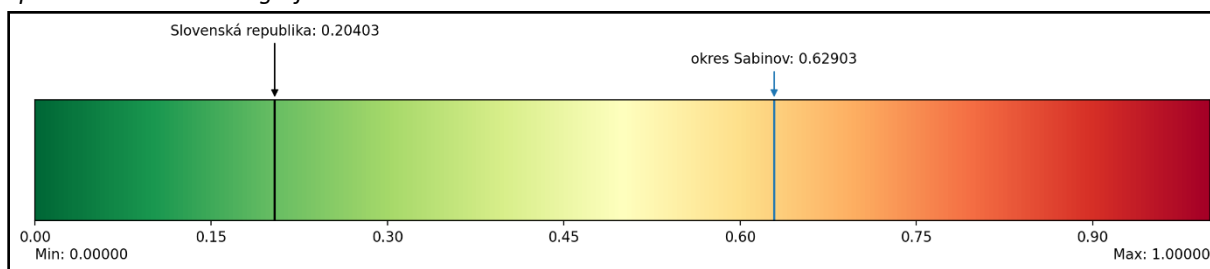
Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

³ Zákon č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

B.2. Miera nezamestnanosti (podiel počtu uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku)

V rámci špecifického ukazovateľa „podiel počtu uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku“ sa prioritný okres nachádza na **7. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,62903**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „podiel počtu uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku“ - grafické zobrazenie

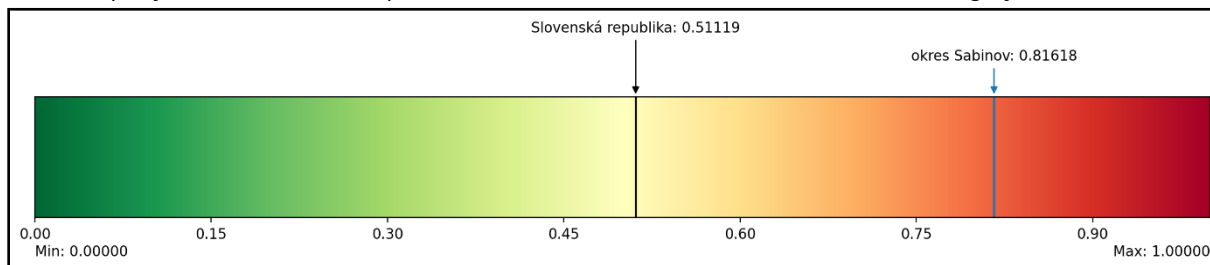

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

B.3. Príjmová situácia a životná úroveň (priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca)

V rámci špecifického ukazovateľa „priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca“ sa prioritný okres nachádza na **24. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,81618**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca“ - grafické zobrazenie

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

C. Analýza špecifických ukazovateľov sociálno-ekonomickej oblasti

Sociálno-ekonomická oblasť patrí medzi kľúčové determinanty regionálneho rozvoja okresu Sabinov a významne ovplyvňuje úroveň života obyvateľstva, fungovanie trhu práce a celkovú konkurencieschopnosť územia. Vývoj špecifických ukazovateľov poukazuje na pretrvávajúce štrukturálne problémy, ktoré majú kumulatívny charakter a vzájomne sa posilňujú.

Jedným z rozhodujúcich ukazovateľov je podiel osôb, ktoré sú členmi domácností poberaúcich **pomoc v hmotnej núdzi**. Okres Sabinov dosahuje v tomto ukazovateli vyššiu hodnotu ako je priemer v rámci SR, čo poukazuje na **zvýšenú mieru sociálno-ekonomickej**

zraniteľnosti obyvateľstva. Tento jav je úzko prepojený s nízkou mierou ekonomickej aktivity časti populácie, obmedzenými pracovnými príležitosťami a nižšou úrovňou vzdelania, pričom významnú úlohu zohráva aj koncentrácia marginalizovaných rómskych komunít.

S týmto javom úzko súvisí aj podiel uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku. **Nezamestnanosť** v okrese Sabinov síce nevykazuje extrémne hodnoty v porovnaní s najviac zaostávajúcimi regiónmi Slovenska, avšak dlhodobo zostáva nad celoslovenským priemerom a má výrazné štrukturálne charakteristiky. Významnú časť nezamestnaných **tvoria osoby s nízkou kvalifikáciou alebo s obmedzenými pracovnými návykmi**, čo znižuje schopnosť trhu práce absorbovať disponibilnú pracovnú silu a zároveň obmedzuje príchod investícií do regiónu.

Dôležitým špecifickým ukazovateľom je aj **priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca**. V okrese Sabinov je mzdová úroveň nižšia než celoslovenský priemer, čo odráža odvetvovú štruktúru hospodárstva s prevahou menej produktívnych a nízkopríjmových sektorov. Nižšia úroveň miezd má priamy dopad na životnú úroveň obyvateľstva, kúpyschopnosť a rozvoj miestneho podnikateľského prostredia.

Sociálno-ekonomickú situáciu okresu výrazne ovplyvňuje **prítomnosť marginalizovaných rómskych komunít**, ktoré predstavujú významnú časť populácie v niektorých obciach. Tieto komunity čelia viacerým formám sociálneho vylúčenia, najmä v oblasti vzdelávania, zamestnanosti a bývania. Ich nízka miera zapojenia na trh práce a vyšší podiel mladšej populácie vytvárajú zvýšené nároky na systém vzdelávania, sociálnych služieb a aktívnych politík trhu práce.

Podnikateľské prostredie v okrese Sabinov je charakteristické nižšou mierou ekonomickej diverzifikácie, pričom prevládajú malé a stredné podniky s lokálnym dosahom. Hoci okres disponuje určitým priemyselným a výrobným potenciálom, jeho rozvoj je limitovaný dostupnosťou kvalifikovanej pracovnej sily, infraštruktúrnymi obmedzeniami a nižšou investičnou atraktivitou územia. Tieto faktory obmedzujú tvorbu pracovných miest s vyššou pridanou hodnotou a brzdia dynamickejší hospodársky rozvoj.

Vzájomné pôsobenie uvedených špecifických ukazovateľov vytvára v okrese Sabinov prepojený systém socioekonomických problémov, v ktorom **sa nezamestnanosť, nízka príjmová úroveň a sociálne znevýhodnenie** navzájom posilňujú. Tento stav sa následne premietá aj do demografického vývoja, najmä v podobe odchodu časti mladých a kvalifikovaných obyvateľov z regiónu.

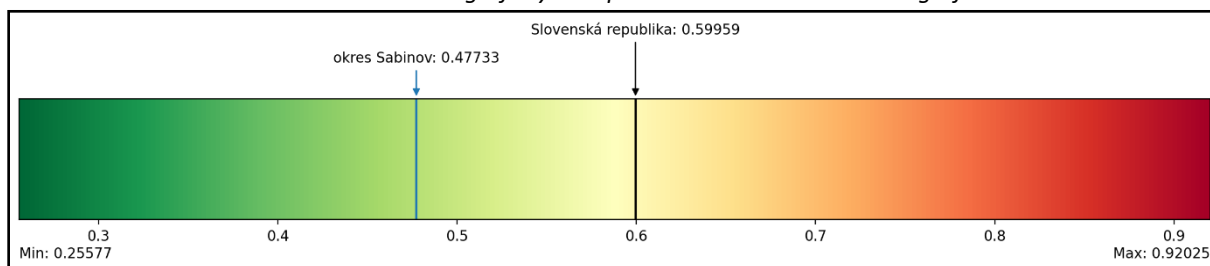
Z uvedeného vyplýva, že zlepšenie situácie v sociálno-ekonomickej oblasti okresu Sabinov si vyžaduje komplexný a integrovaný prístup, ktorý bude prepájať opatrenia v oblasti **podpory zamestnanosti, rozvoja podnikania, vzdelávania a sociálnej inklúzie**. Posilnenie ekonomickej základne okresu a zvýšenie kvality pracovných príležitostí predstavuje kľúčový predpoklad pre jeho dlhodobú stabilizáciu a udržateľný rozvoj.

1.2. Analýza demografického stavu

A. Hodnota čiastkového ukazovateľa

Okres Sabinov sa v rámci čiastkového ukazovateľa za demografický stav nachádza na **62. mieste** v zozname všetkých okresov SR, pričom hodnota tohto ukazovateľa je **0,47733**.

Hodnota čiastkového ukazovateľa za demografický stav prioritného okresu Sabinov - grafické zobrazenie

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

Čiastkový ukazovateľ za demografický stav sa vypočíta na základe špecifických ukazovateľov, ktorými sú:

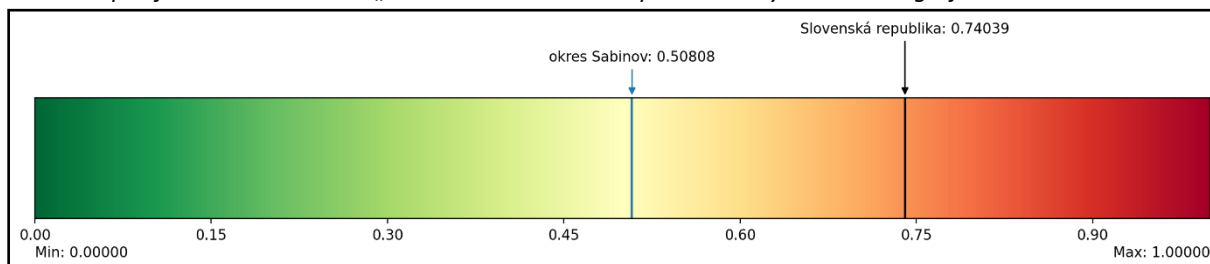
- (i) hrubá miera celkového prírastku obyvateľstva;
- (ii) index ekonomického zaťaženia osôb a
- (iii) index starnutia.

B. Hodnoty špecifických ukazovateľov

B.1. Hrubá miera celkového prírastku obyvateľstva

V rámci špecifického ukazovateľa „*hrubá miera celkového prírastku obyvateľstva*“ sa prioritný okres nachádza na **70. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,50808**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „hrubá miera celkového prírastku obyvateľstva“ - grafické zobrazenie

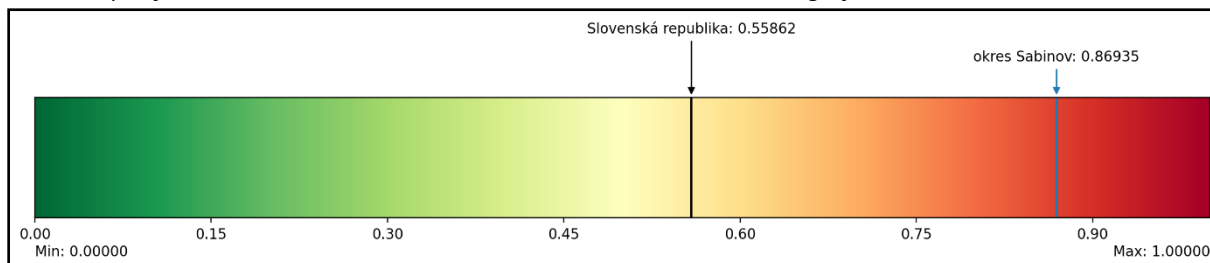

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

B.2. Index ekonomického zaťaženia osôb

V rámci špecifického ukazovateľa „index ekonomického zaťaženia osôb“ sa prioritný okres nachádza na **2. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,86935**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „index ekonomického zaťaženia osôb“ - grafické zobrazenie

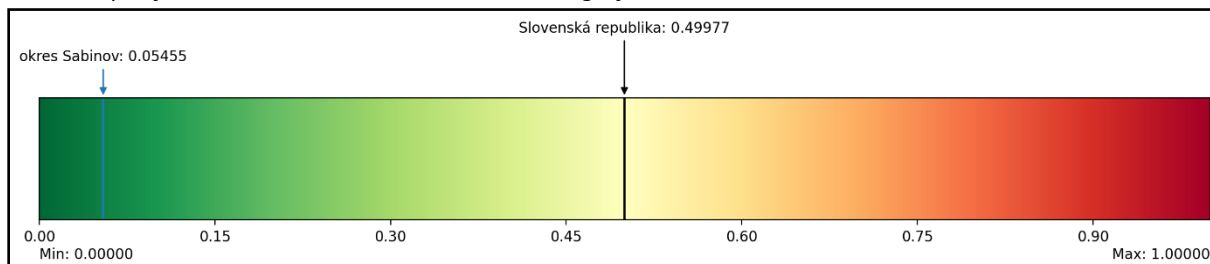

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

B.3. Index starnutia

V rámci špecifického ukazovateľa „index starnutia“ sa prioritný okres nachádza na **70. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,05455**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „index starnutia“ - grafické zobrazenie

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

C. Analýza špecifických ukazovateľov demografického stavu

Demografický stav okresu Sabinov predstavuje jednu z kľúčových oblastí, ktorá významným spôsobom ovplyvňuje jeho súčasnú aj budúcu úroveň regionálneho rozvoja. Vývoj demografických ukazovateľov poukazuje na špecifickú kombináciu faktorov, ktoré sú úzko prepojené so sociálno-ekonomickým vývojom územia, dostupnosťou pracovných príležitostí a kvalitou verejných služieb.

Demografický profil okresu Sabinov vykazuje v celoslovenskom kontexte špecifické vlastnosti, ktoré ho definujú ako územie s relatívne **vysokou mierou populačnej vitality**, avšak súčasne so **zvýšenou mierou ekonomickej zraniteľnosti**. Na rozdiel od väčšiny okresov SR vykazuje okres Sabinov nadpriemernú demografickú stabilitu založenú na vyššej miere reprodukcie, ktorá významným spôsobom ovplyvňuje jeho ďalší vývoj.

V rámci špecifického ukazovateľa **„hrubá miera celkového prírastku obyvateľstva“** sa okres Sabinov dlhodobo zaraďuje medzi okresy s nadpriemernými hodnotami v rámci SR, čo poukazuje na priaznivú reprodukčnú dynamiku obyvateľstva. Tento vývoj je podmienený kombináciou viacerých faktorov, najmä sociálnej a kultúrnej štruktúry obyvateľstva, v ktorej si tradičný model rodiny s vyšším počtom detí zachováva výraznejšie zastúpenie. Vyšší podiel mladých rodín a zvýšená miera prirodzeného prírastku zabezpečujú kontinuálnu obnovu populácie a pôsobia stabilizačne na celkový demografický vývoj okresu.

Na druhej strane však tento jav vytvára zvýšený tlak na kapacity verejných služieb, najmä v oblasti predprimárneho a základného vzdelávania, zdravotnej starostlivosti a sociálnych služieb. Súčasne sa demografický vývoj odlišuje v rámci jednotlivých častí územia, pričom vyššia dynamika populačného rastu je koncentrovaná v lokalitách so špecifickou sociálnou štruktúrou obyvateľstva.

V rámci špecifického ukazovateľa **„index ekonomického zaťaženia osôb“** takto vysoká hodnota signalizuje výraznú nerovnováhu medzi ekonomicky aktívnou a ekonomicky neaktívnou časťou obyvateľstva. Tento stav je výsledkom kombinácie viacerých faktorov, najmä vyššieho podielu detskej populácie a súčasne nižšej miery ekonomickej aktivity v časti populácie. Zvýšené ekonomické zaťaženie predstavuje významný limitujúci faktor rozvoja územia. Ovplyvňuje finančné možnosti domácností, znižuje ich schopnosť vytvárať úspory a investovať do vlastného rozvoja, a zároveň zvyšuje nároky na verejné zdroje, najmä v oblasti sociálnych a vzdelávacích služieb.

„Index starnutia“ poukazuje na priaznivú vekovú štruktúru obyvateľstva, v ktorej počet detí a mladých ľudí výrazne prevyšuje počet osôb v poproduktívnom veku. Okres Sabinov tak patrí medzi demograficky najmladšie regióny SR. Uvedený stav predstavuje významný rozvojový potenciál územia, najmä z hľadiska budúcej pracovnej sily. Na rozdiel od regiónov so starnúcou populáciou má okres Sabinov relatívne priaznivé predpoklady pre dlhodobú stabilizáciu ekonomicky aktívneho obyvateľstva. Súčasne však tento potenciál nie je automaticky využiteľný, keďže jeho realizácia závisí od kvality vzdelávacieho systému, dostupnosti pracovných príležitostí a schopnosti územia udržať mladú populáciu.

Demografický vývoj okresu Sabinov je významne **ovplyvnený prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunit**, ktoré majú odlišnú vekovú štruktúru a populačnú dynamiku v porovnaní s majoritným obyvateľstvom. Vyšší podiel detí a mladých ľudí v týchto komunitách sa premieta do celkovej demografickej mladosti okresu a do priaznivých hodnôt prirodzeného prírastku obyvateľstva. Zároveň však tento vývoj zvyšuje nároky na systém vzdelávania, sociálnych služieb a opatrení zameraných na sociálnu inklúziu.

Vzájomné pôsobenie špecifických ukazovateľov demografického stavu v okrese Sabinov vytvára špecifickú demografickú situáciu, v ktorej sa vysoká miera reprodukcie a priaznivá veková štruktúra kombinujú s vysokým ekonomickým zaťažením obyvateľstva. Tieto javy sú navzájom kauzálné prepojené a vytvárajú komplexný systém príčin a následkov, ktorý významne ovplyvňuje rozvojový potenciál územia.

Z uvedeného vyplýva, že kľúčovou výzvou okresu Sabinov nie je podpora populačného rastu, ale najmä efektívne využitie existujúceho demografického potenciálu. To je možné dosiahnuť

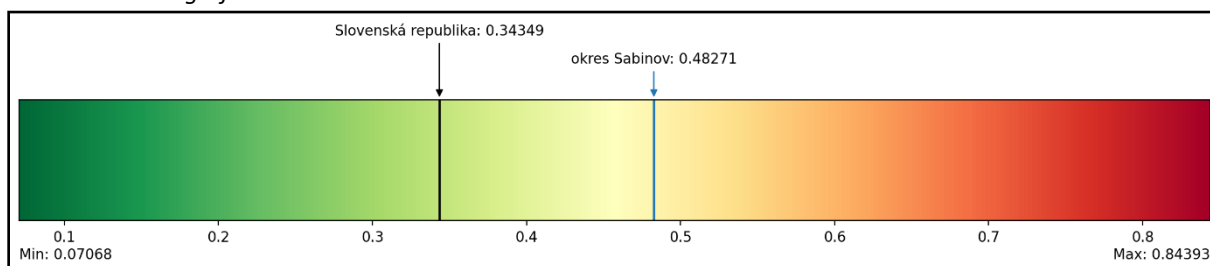
predovšetkým prostredníctvom zvýšenia zamestnanosti, zlepšenia kvality vzdelávania a podpory ekonomickej aktivity obyvateľstva. Demografická oblasť tak v prípade okresu Sabinov nepredstavuje výlučne problémovú oblasť, ale zároveň významný **rozvojový potenciál**, ktorého využitie si vyžaduje koordinované a integrované zásahy v oblasti zamestnanosti, vzdelávania, sociálnej inklúzie a rozvoja infraštruktúry.

1.3. Analýza prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám

A. Hodnota čiastkového ukazovateľa

Okres Sabinov sa v rámci čiastkového ukazovateľa za oblasť prístup k verejnej infraštruktúre a základným službám nachádza na **17. mieste** v zozname všetkých okresov SR, pričom hodnota tohto ukazovateľa je **0,48271**.

Hodnota čiastkového ukazovateľa za oblasť prístup k verejnej infraštruktúre a základným službám prioritného okresu Sabinov - grafické zobrazenie

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

Čiastkový ukazovateľ za oblasť prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám sa vypočíta na základe špecifických ukazovateľov, ktorými sú:

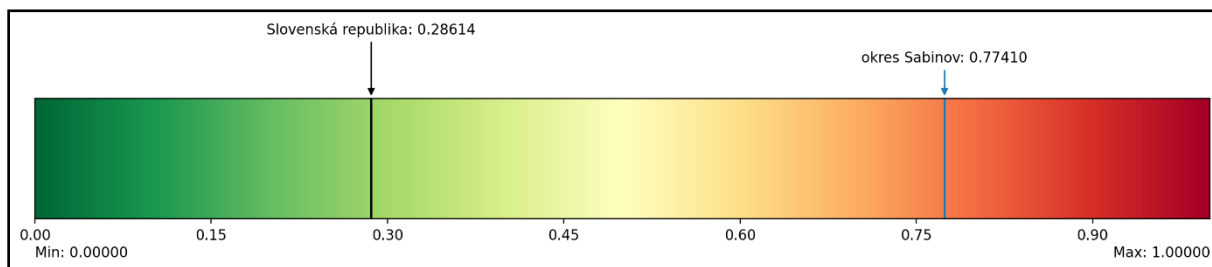
- (i) podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov;
- (ii) podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť s čistiarnou odpadových vôd;
- (iii) podiel adries s dostupnosťou internetu s rýchlosťou minimálne 100 Mbps a
- (iv) podiel detí vo veku dva až päť rokov k 30. júnu navštevujúcich materskú školu k 15. septembru predchádzajúceho kalendárneho roka.

B. Hodnoty špecifických ukazovateľov

B.1. Základná technická infraštruktúra - vodovody

V rámci špecifického ukazovateľa „podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov“ sa prioritný okres nachádza na **4. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,77410**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov“ - grafické zobrazenie

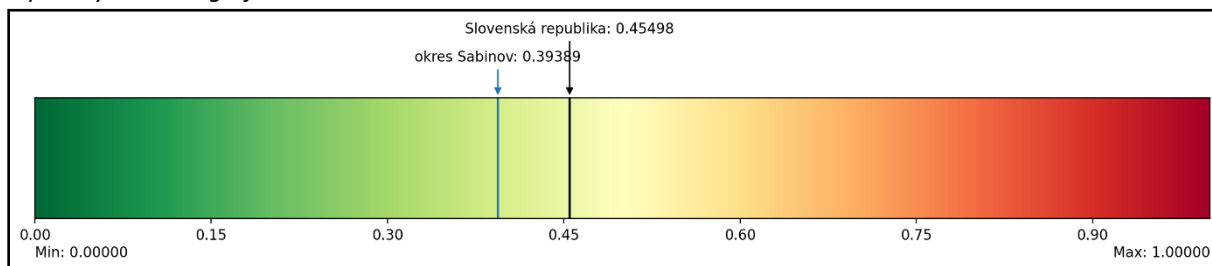

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

B.2. Základná technická infraštruktúra - kanalizácia

V rámci špecifického ukazovateľa „podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť s čistiarnou odpadových vôd“ sa prioritný okres nachádza na **50. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,39389**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť s čistiarnou odpadových vôd“ - grafické zobrazenie

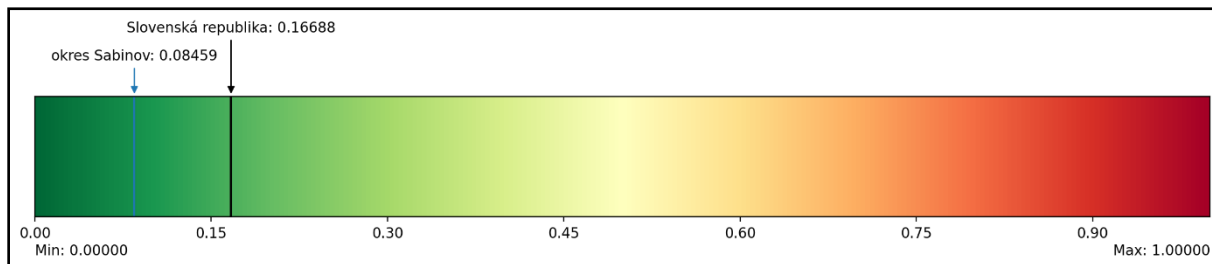

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

B.3. Dostupnosť internetu (podiel adries s dostupnosťou internetu s rýchlosťou minimálne 100 Mbps)

V rámci špecifického ukazovateľa „podiel adries s dostupnosťou internetu s rýchlosťou minimálne 100 Mbps“ sa prioritný okres nachádza na **50. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,08459**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „podiel adries s dostupnosťou internetu s rýchlosťou minimálne 100 Mbps“ - grafické zobrazenie

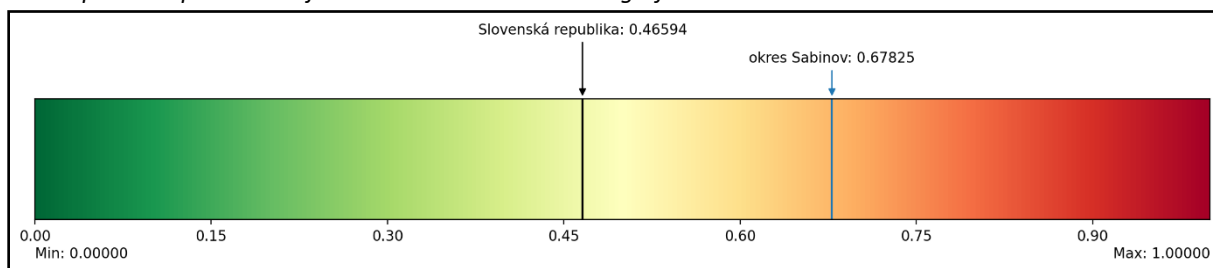

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

B.4. Vzdelávacia infraštruktúra a služby (podiel detí vo veku dva až päť rokov k 30. júnu navštevujúcich materskú školu k 15. septembru predchádzajúceho kalendárneho roka)

V rámci špecifického ukazovateľa „podiel detí vo veku dva až päť rokov k 30. júnu navštevujúcich materskú školu k 15. septembru predchádzajúceho kalendárneho roka“ sa prioritný okres nachádza na **14. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,67825**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „podiel detí vo veku dva až päť rokov k 30. júnu navštevujúcich materskú školu k 15. septembru predchádzajúceho kalendárneho roka“ - grafické zobrazenie

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

C. Analýza špecifických ukazovateľov prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám

Prístup k verejnej infraštruktúre a základným službám predstavuje jeden z kľúčových pilierov regionálneho rozvoja, ktorý má priamy vplyv na kvalitu života obyvateľov, atraktivitu územia pre ekonomické aktivity a jeho demografickú stabilitu. V prípade okresu Sabinov poukazujú špecifické ukazovatele na nerovnomerný vývoj v tejto oblasti.

Hodnota čiastkového ukazovateľa (0,48271), ktorá okres radí na **17. miesto** v rámci SR, indikuje celkovo nepriaznivý stav prístupu k infraštruktúre a základným službám. Detailnejší pohľad na jednotlivé špecifické ukazovatele však poukazuje na výraznú diferenciáciu medzi jednotlivými oblasťami, pričom najvýraznejšie nedostatky sa koncentrujú v oblasti základnej technickej infraštruktúry.

V rámci špecifického ukazovateľa „**podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov**“ sa okres Sabinov nachádza na **4. mieste**, čo poukazuje na výrazne nepriaznivý stav v rámci SR. Nízka miera napojenia obyvateľstva na verejné vodovody predstavuje zásadný infraštruktúrny deficit, ktorý má priamy dopad na kvalitu života obyvateľov a verejné zdravie. Tento stav je výraznejší najmä v menších obciach a vidieckych častiach okresu, kde absentuje dostatočne rozvinutá vodárenská infraštruktúra. Príčinou sú najmä historický investičný dlh, rozptýlené osídlenie a obmedzené finančné kapacity samospráv. Nedostatočné zásobovanie pitnou vodou zároveň znižuje atraktivitu územia pre nové obyvateľstvo aj investorov a negatívne ovplyvňuje rozvoj bývania.

V rámci špecifického ukazovateľa „**podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť s čistiarnou odpadových vôd**“ sa okres Sabinov nachádza na **50. mieste** spomedzi okresov SR, čo naznačuje relatívne priaznivú úroveň vybavenosti v porovnaní s ostatnými okresmi

Slovenska, avšak naďalej existuje potenciál na ďalšie zlepšovanie.. Nízka miera napojenia obyvateľstva na kanalizačnú sieť je výrazná najmä v menších obciach, kde verejná kanalizácia často absentuje alebo je nedostatočne rozvinutá. Významná časť obyvateľstva je tak odkázaná na individuálne riešenia, ktoré predstavujú zvýšené environmentálne riziká, najmä z hľadiska ochrany podzemných a povrchových vôd. Súčasný stav je dôsledkom kombinácie faktorov, ako sú vysoké investičné náklady na budovanie kanalizačných sietí, technická náročnosť riešení a obmedzené finančné a projektové kapacity samospráv. Nedostatočné odkanalizovanie zároveň znižuje kvalitu životného prostredia a predstavuje bariéru pre rozvoj ekonomických aktivít.

Ukazovateľ **„Dostupnosť vysokorýchlostného internetu“** radí okres Sabinov na **50. miesto** spomedzi okresov Slovenskej republiky, čo predstavuje **relatívne priaznivé postavenie** v celoslovenskom porovnaní. Napriek tomu pretrvávajú rozdiely v pokrytí územia modernými telekomunikačnými sieťami, najmä v menších a vidieckych obciach, kde je budovanie optickej infraštruktúry ekonomicky náročnejšie. Ďalšie rozširovanie vysokorýchlostného internetového pripojenia by mohlo prispieť k znižovaniu rozdielov medzi mestskými a vidieckymi oblasťami a podporiť rozvoj digitálnej ekonomiky, podnikania, inovácií, ako aj dostupnosť moderných služieb pre obyvateľov vrátane online vzdelávania, práce na diaľku a elektronických verejných služieb.

Hodnota ukazovateľa **„Vzdelávacia infraštruktúra a služby“** na úrovni **0,67825** poukazuje na nedostatočnú mieru zapojenia detí do systému **predprimárneho vzdelávania**. V kontexte priaznivého demografického vývoja okresu, charakterizovaného vyšším počtom detí, predstavujú súčasné kapacity materských škôl významné obmedzenie. Nedostatočná dostupnosť predprimárneho vzdelávania má viacerozmerný dopad. Okrem negatívneho vplyvu na rozvoj kognitívnych a sociálnych zručností detí ovplyvňuje aj zapojenie rodičov, najmä matiek, na trh práce. Obmedzená kapacita materských škôl tak priamo vplýva na ekonomickú aktivitu obyvateľstva a posilňuje socioekonomické disparity v území.

Vzájomné pôsobenie špecifických ukazovateľov v oblasti prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám vytvára v okrese Sabinov prepojený systém príčin a následkov, v ktorom infraštruktúrne deficity posilňujú sociálno-ekonomické problémy a zároveň obmedzujú využitie demografického potenciálu územia.

Z uvedeného vyplýva, že zlepšenie prístupu k infraštruktúre a základným službám je **kľúčovým predpokladom pre stabilizáciu a ďalší rozvoj okresu Sabinov**. Intervencie v tejto oblasti majú multiplikačný efekt, keďže zlepšenie infraštruktúry podporuje hospodársky rozvoj, zvyšuje kvalitu života obyvateľov a prispieva k efektívnejšiemu využitiu demografického potenciálu územia.

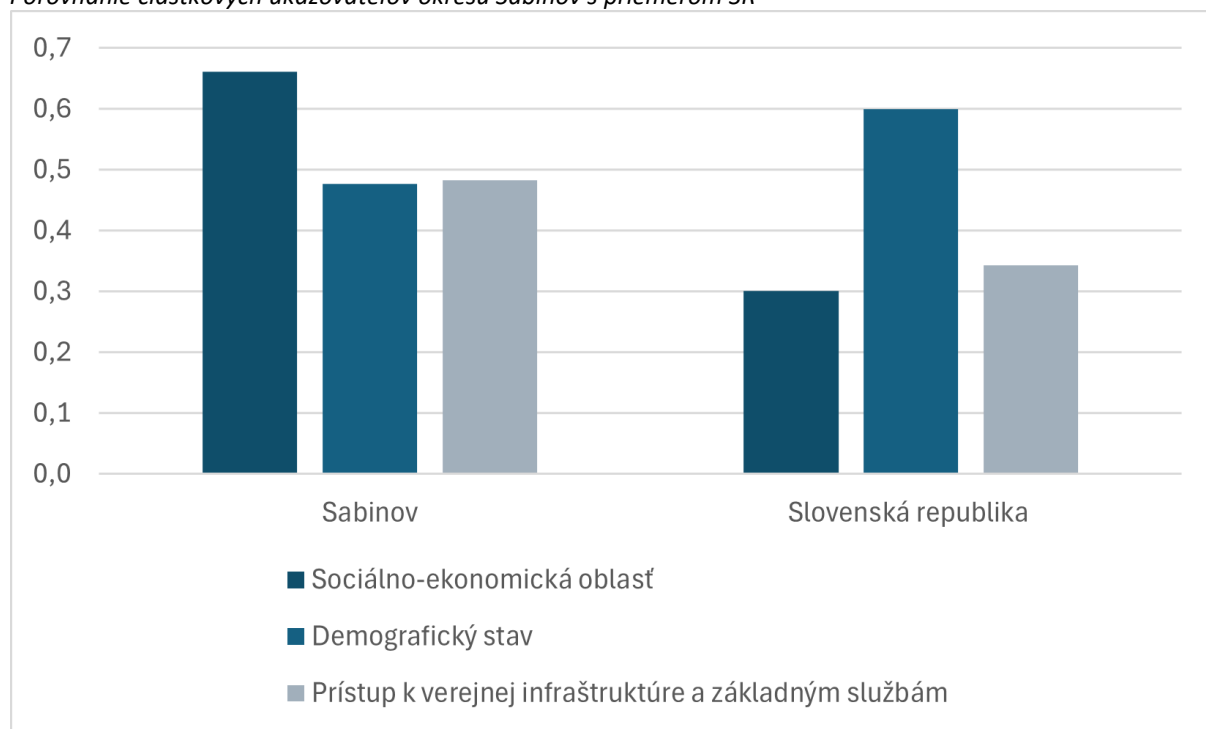
1.4. Zhrnutie kľúčových problémov a rozvojových potrieb

A. Zhrnutie dát

Na základe analýzy čiastkových ukazovateľov možno konštatovať, že hodnoty prioritného okresu sa nachádzajú pod priemerom SR v sociálno-ekonomickej oblasti a v oblasti prístupu

k verejnej infraštruktúre a základným službám, naopak v oblasti demografického stavu sú mierne nad priemerom SR.

Porovnanie čiastkových ukazovateľov okresu Sabinov s priemerom SR

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

B. Zoradenie najkritickejších oblastí

Podpriemerné hodnoty:

- v oblasti demografického stavu; v rámci tejto oblasti sú najkritickejšie z pohľadu hodnôt špecifických ukazovateľov hodnoty:
 - v oblasti indexu ekonomického zaťaženia osôb.
- v oblasti prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám; v rámci tejto oblasti sú najkritickejšie z pohľadu hodnôt špecifických ukazovateľov hodnoty:
 - v oblasti podielu obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov a
 - v oblasti podielu detí vo veku dva až päť rokov k 30. júnu navštevujúcich materskú školu k 15. septembru predchádzajúceho kalendárneho roka.
- v sociálno-ekonomickej oblasti; v rámci tejto oblasti sú najkritickejšie z pohľadu hodnôt špecifických ukazovateľov hodnoty:
 - v oblasti podielu počtu osôb, ktoré sú členmi domácnosti, ktorej sa

poskytuje pomoc v hmotnej núdzi z počtu obyvateľov a

- v oblasti podielu počtu uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku.

Priemerné hodnoty:

- v sociálno-ekonomickej oblasti; v rámci tejto oblasti sú nedostatočné z pohľadu hodnôt špecifických ukazovateľov hodnoty:
 - v oblasti priemernej nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca.

Najlepšie hodnoty:

- v oblasti demografického stavu, a to:
 - v oblasti hrubej miery celkového prírastku obyvateľstva a
 - v oblasti indexu starnutia.
- v oblasti prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám, a to:
 - v oblasti podielu obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť s čistiarňou odpadových vôd a
 - v oblasti podielu adries s dostupnosťou internetu s rýchlosťou minimálne 100 Mbps.

C. Zhrnutie kľúčových problémových oblastí a potrieb

Na základe analýzy sociálno-ekonomickej oblasti, demografického vývoja a prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám možno konštatovať, že okres Sabinov čelí súboru vzájomne previazaných štrukturálnych problémov, ktoré majú komplexný charakter a významne ovplyvňujú jeho rozvojový potenciál.

V **sociálno-ekonomickej oblasti** patrí medzi najvýraznejšie problémy vysoký podiel osôb v hmotnej núdzi a nadpriemerná miera nezamestnanosti osôb v produktívnom veku, vrátane vysokej miery evidovanej nezamestnanosti. Tieto javy sú úzko prepojené s nízkou úrovňou nominálnej mzdy a obmedzenou ponukou pracovných miest s vyššou pridanou hodnotou. Ekonomická štruktúra okresu je koncentrovaná do štyroch hlavných priemyselných centier (Sabinov, Lipany, Šarišské Michaľany, Pečovská Nová Ves), pričom celkový potenciál regiónu je limitovaný nízkym počtom veľkých zamestnávateľov. Slabšia diverzifikácia ekonomiky a dominancia menších podnikov s lokálnym dosahom obmedzujú schopnosť územia generovať stabilné a kvalitné pracovné príležitosti.

V **oblasti demografického vývoja** sa okres Sabinov vyznačuje špecifickou vekovou štruktúrou obyvateľstva, charakteristickou vysokým podielom osôb v predproduktívnom veku, čo je spojené najmä s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít. Tento vývoj sa prejavuje

nízkym indexom starnutia a súčasne vysokým prirodzeným prírastkom obyvateľstva, najmä v niektorých obciach. Na druhej strane je demografická situácia ovplyvnená vysokým indexom ekonomického zaťaženia a dlhodobým nepriaznivým migračným saldom, ktoré oslabuje ekonomickú a kvalifikačnú štruktúru obyvateľstva. Vzájomné pôsobenie týchto faktorov vytvára demografický potenciál, ktorý však nie je dostatočne využitý z dôvodu obmedzenej ekonomickej absorpčnej kapacity územia.

V **oblasti prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám** sa identifikujú najmä nedostatky v základnej technickej infraštruktúre, predovšetkým v oblasti zásobovania pitnou vodou z verejných vodovodov, kde okres výrazne zaostáva za celoslovenským priemerom. V oblasti kanalizačnej infraštruktúry je situácia relatívne priaznivejšia, avšak stále nedosahuje požadovanú úroveň najmä v menších obciach. Problémom je aj nižšia dostupnosť vysokorýchlostného internetu vo vidieckych oblastiach, čo prehĺbuje digitálne rozdiely a obmedzuje rozvoj digitálnej ekonomiky. Významným problémom je tiež vysoký podiel obyvateľov so základným vzdelaním a nedostatočná kapacita materských škôl, ktorá nepostačuje na pokrytie potrieb populácie, najmä v kontexte priaznivého demografického vývoja.

Vzájomné pôsobenie uvedených faktorov vytvára v okrese Sabinov prepojený systém príčin a následkov, v ktorom sociálno-ekonomické problémy, demografické charakteristiky a infraštruktúrne deficity navzájom podmieňujú svoj vývoj. Vysoká miera nezamestnanosti a nízke príjmy obyvateľstva ovplyvňujú schopnosť domácností investovať do vzdelania a bývania, čo sa následne premieta do demografického správania a kvality ľudského kapitálu. Súčasne nedostatočná infraštruktúra a dostupnosť služieb znižujú atraktivitu územia pre investorov aj obyvateľstvo.

Z uvedeného vyplýva, že hlavnou rozvojovou potrebou okresu Sabinov nie je riešenie jednotlivých problémov izolovane, ale **realizácia koordinovaného a integrovaného prístupu**, ktorý bude súčasne adresovať zamestnanosť a príjmy, kvalitu a dostupnosť infraštruktúry a služieb, ako aj efektívne využitie demografického potenciálu územia. Takýto prístup je nevyhnutný pre stabilizáciu sociálno-ekonomického vývoja, zvýšenie kvality života obyvateľov a posilnenie celkového rozvojového potenciálu okresu.

2. Impulzy k vypracovaniu plánu rozvoja

Okres Sabinov dlhodobo čelí viacerým štrukturálnym problémom, ktoré sa navzájom podmieňujú a negatívne ovplyvňujú jeho hospodársky a sociálny rozvoj. Tieto problémy sa prejavujú predovšetkým v oblasti trhu práce, demografického vývoja, vzdelávania a dostupnosti základnej infraštruktúry a služieb. Ich dôsledkom je stagnácia regionálnej ekonomiky, pretrvávajúca vysoká miera nezamestnanosti, najmä medzi nízkokvalifikovanou pracovnou silou a obyvateľmi marginalizovaných rómskych komunít, ako aj dlhodobý odliv mladých a kvalifikovaných obyvateľov do ekonomicky rozvinutejších regiónov.

Impulzom pre vypracovanie plánu rozvoja je potreba systematického a koordinovaného prístupu k riešeniu uvedených problémov s cieľom vytvoriť podmienky pre udržateľný

hospodársky rast a zlepšenie kvality života obyvateľov okresu. Plán rozvoja zároveň reaguje na potrebu efektívnejšieho využitia vnútorného potenciálu územia, ktorý je v súčasnosti nedostatočne rozvinutý.

V oblasti zamestnanosti a podnikania sa okres vyznačuje **dostupnosťou pracovnej sily**, avšak s prevahou **nízkej kvalifikácie a nedostatočných pracovných návykov** u časti obyvateľstva. Problémom je aj nesúlad medzi kvalifikačnou štruktúrou uchádzačov o zamestnanie a požiadavkami trhu práce. Na druhej strane územie disponuje potenciálom vo forme **nevyužitých výrobných areálov, hospodárskych dvorov a priemyselných plôch**, ktoré môžu byť využité na rozvoj podnikateľských aktivít. Významnú príležitosť predstavuje aj **podpora malých a stredných podnikov, rozvoj sociálneho podnikania a využitie potenciálu poľnohospodárstva a spracovania miestnych produktov**, ktoré môže prispieť k tvorbe pracovných miest a udržaniu pridanej hodnoty v regióne.

V oblasti cestovného ruchu má okres Sabinov priaznivé predpoklady vyplývajúce z **bohatého kultúrneho a historického dedičstva**, ako aj zo **zachovanej prírody vhodnej na rekreačné aktivity**. Napriek tomu je tento potenciál využívaný len čiastočne. Problémom je nedostatočná turistická infraštruktúra, slabá ponuka doplnkových služieb a nízka miera prepojenia jednotlivých turistických lokalít. Územím zároveň prechádza **medzinárodná cyklotrasa EuroVelo 11**, ktorá predstavuje významnú príležitosť pre **rozvoj cykloturistiky**, avšak chýba adekvátne zázemie a služby pre návštevníkov. Rozvoj cestovného ruchu si vyžaduje systematický prístup vrátane **budovania jednotnej regionálnej značky** a prepojenia existujúcich atrakcií do ucelenej ponuky.

V oblasti vzdelávania je síce zabezpečená základná sieť škôl, avšak systém čelí viacerým výzvam. Ide najmä o vysoký podiel **predčasného ukončenia školskej dochádzky**, predovšetkým u detí z marginalizovaných rómskych komunít, čo sa následne premieta do **nízkej kvalifikácie pracovnej sily**. Ďalším problémom je nedostatočné prepojenie odborného vzdelávania s potrebami trhu práce a **obmedzené možnosti praktickej prípravy**. Nedostatky sa prejavujú aj v oblasti predprimárneho vzdelávania, kde v niektorých lokalitách **chýbajú kapacity materských škôl**, ako aj podporné profesie v školách. Potenciál spočíva v posilnení spolupráce medzi školami a zamestnávateľmi, rozvoji **duálneho vzdelávania a prispôbení študijných odborov** aktuálnym potrebám regionálnej ekonomiky.

Rozvoj okresu je zároveň limitovaný **nedostatočne vybudovanou technickou a občianskou infraštruktúrou**. V niektorých obciach pretrváva nedostupnosť základných služieb, ako sú **vodovody, kanalizácia alebo prístup k pitnej vode**. Chýba tiež dostatočná občianska vybavenosť vrátane športovísk, oddychových zón a verejných priestorov. Významným obmedzením je aj nedostatočné pokrytie vysokorýchlostným internetom, ktorý je nevyhnutným predpokladom pre rozvoj podnikania, vzdelávania a nových foriem práce.

Z demografického hľadiska okres čelí negatívnym trendom spojeným s **odchodom obyvateľstva, najmä mladých a kvalifikovaných ľudí**. Tento vývoj vedie k postupnému starnutiu populácie a zvyšuje tlak na sociálny systém a verejné služby. Stabilizácia obyvateľstva si preto vyžaduje komplexný prístup zameraný na tvorbu pracovných príležitostí, zlepšenie dostupnosti služieb a celkové zvýšenie atraktivity územia pre život.

Vypracovanie plánu rozvoja je preto nevyhnutným krokom k systematickému riešeniu identifikovaných problémov a k efektívnemu využitiu rozvojových potenciálov okresu Sabinov.

3. Návrh aktivít a úloh na zabezpečenie realizácie a plnenia plánu rozvoja

3.1. Súlad so strategickými dokumentmi

Plán rozvoja je v súlade s prioritami Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja na roky 2021 - 2030, Integrovanou územnou stratégiou a ďalšími relevantnými národnými a regionálnymi stratégiami. Zabezpečuje súlad s aktivitami financovanými z Programu Slovensko 2021 – 2027 a akéhokoľvek nadväzujúceho mechanizmu financovania projektov z prostriedkov Európskej únie a jej príslušných fondov.

3.2. Zdôvodnenie výberu aktivít plánu rozvoja

Výber hlavných aktivít a ich opatrení a úloh je určený pre prioritné okresy tak, aby finančná podpora smerovala na projekty s merateľným prínosom a jasnou väzbou na URR, resp. na čiastkové a špecifické ukazovatele, ktoré ho vytvárajú, a to za účelom jeho znižovania a dorovnávania rozdielov medzi jednotlivými okresmi SR.

Zámerom výberu a usporiadania aktivít je vytvoriť rámec pre rýchlu a jednoduchú identifikáciu pre zaradenie žiadostí a zároveň prostredníctvom odporúčanej prioritizácie aktivít zacieliť a motivovať potenciálnych žiadateľov na podávanie žiadostí a projektov, ktoré adresujú najakútnejšie problémové ukazovatele prioritného okresu.

Aktivity sú navrhnuté tak, aby mali merateľný dopad na špecifické ukazovatele a zároveň vytvárali synergie pre celkový rozvoj územia. Hodnotenie predkladaných žiadostí a projektov bude zamerané predovšetkým na ich jasné a zrozumiteľné zaradenie a naviazanie na špecifickú aktivitu a jej merateľné ukazovatele tak, aby projekty prispievali k zlepšovaniu čiastkových a špecifických ukazovateľov.

3.3. Aktivity plánu rozvoja

Rámec aktivít je postavený na nasledovných štyroch hlavných aktivitách:

- (i) **Práca a príjmy v regióne** (*sociálno-ekonomické ukazovatele*)
- (ii) **Zážitkový región: cestovný ruch, identita a aktívna rekreácia** (*zamestnanosť a príjmy cez projekty cestovného ruchu a aktívnej rekreácie*)
- (iii) **Infraštruktúra, služby a bezpečné obce** (*prístup k infraštruktúre a službám*)
- (iv) **Sociálne služby, zdravie a demografia** (*demografický stav a kvalita života*)

Jednotlivé aktivity a opatrenia sú bližšie špecifikované v *Prílohe č. 1*.

Rámec hlavných aktivít plánu rozvoja vychádza z komplexného posúdenia identifikovaných

problémových oblastí a rozvojových potrieb územia, pričom je orientovaný na systematické zmierňovanie regionálnych disparít. Navrhované aktivity reflektujú kľúčové výzvy okresu, predovšetkým v oblastiach trhu práce, demografického vývoja, technickej a sociálnej infraštruktúry a celkovej kvality života obyvateľstva.

Na základe syntézy poznatkov získaných z územia, výsledkov dotazníkového zisťovania, predložených projektových zámerov a ich prerokovania v riadiacom výbore bola stanovená nasledovná prioritizácia hlavných aktivít:

Hlavná aktivita 1 - Práca a príjmy v regióne (sociálno-ekonomické ukazovatele) – hlavná priorita

Cieľom hlavnej aktivity 1 je znižovať hmotnú núdzu, nezamestnanosť a podporovať rast príjmov obyvateľov prostredníctvom tvorby pracovných miest, rozvoja miestnych podnikov, podpory inovácií a lepšieho prepojenia vzdelávania s trhom práce. Aktivita združuje ekonomické, pracovné a kvalifikačné intervencie, ktoré boli v roku 2025 rozptýlené medzi viaceré názvy a opatrenia. Aktivita je zameraná na zvyšovanie miery zamestnanosti prostredníctvom systematickej podpory tvorby udržateľných pracovných miest, s osobitným dôrazom na uchádzačov o zamestnanie a znevýhodnené skupiny na trhu práce. Súčasťou aktivity sú opatrenia podporujúce ich pracovnú integráciu, zvyšovanie zamestnateľnosti a dlhodobé uplatnenie na trhu práce.

V rámci tejto aktivity boli definované nasledovné opatrenia:

- **1.2 Miestne MSP a tradičná výroba (priorita 1)**
- **1.3 Inovácie, výskum, digitalizácia, kybernetická bezpečnosť a GDPR (priorita 1)**
- **1.4 Prepojenie vzdelávania a trhu práce (duál, prax, rekvalifikácia) (priorita 1)**
- **1.1 Sociálna a inkluzívna ekonomika (priorita 2)**
- **1.5 Prevencia rizikových javov v športe, integrita a kariérna tranzícia športovcov (priorita 2)**

Hlavná aktivita 2 - Zážitkový región: cestovný ruch, identita a aktívna rekreácia (zamestnanosť a príjmy cez projekty cestovného ruchu a aktívnej rekreácie) – hlavná priorita

Cieľom hlavnej aktivity 2 je rozvíjať udržateľný cestovný ruch a voľnočasové produkty ako nástroj tvorby pracovných miest, príjmov a atraktivity územia. Aktivita zjednocuje tematické línie, ktoré boli v roku 2025 vedené pod rôznymi názvami a viacerými duplicitnými opatreniami.

Aktivita je orientovaná na rozvoj integrovanej a konkurencieschopnej ponuky cestovného ruchu, založenej na efektívnom využívaní prírodného, kultúrneho a historického potenciálu územia. Cieľom je posilnenie ekonomickej výkonnosti regiónu prostredníctvom tvorby pracovných príležitostí a podpory lokálneho hospodárskeho rozvoja.

V rámci tejto aktivity boli definované nasledovné opatrenia:

- **2.1 Tematické produkty cestovného ruchu (priorita 1)**
- **2.2 Destinačný manažment, marketing, regionálna identita a značka (priorita 1)**
- **2.3 Podporné MSP pre cestovný ruch (priorita 1)**
- **2.4 Aktívny rekreačný šport (priorita 2)**

- **2.5 Multifunkčné vodné plochy (priorita 2)**

Hlavná aktivita 3 - Infraštruktúra, služby a bezpečné obce (prístup k infraštruktúre a službám)
- hlavná priorita

Cieľom hlavnej aktivity 3 je zlepšiť prístup k verejnej infraštruktúre, základným službám, projektovej pripravenosti a bezpečnosti v obciach. Aktivita prepája technické investície, menšie lokálne zásahy, spolufinancovanie a bezpečnostné systémy. Aktivita je zameraná na zvyšovanie kapacít, kvality a efektívnosti výkonu verejnej správy na úrovni okresu. Zahŕňa opatrenia na zlepšenie dostupnosti a kvality verejných služieb, ako aj podporu implementačných mechanizmov rozvojových politík na lokálnej úrovni.

V rámci tejto aktivity boli definované nasledovné opatrenia:

- **3.1 Projektová príprava verejných investícií (priorita 1)**
– podpora prípravy projektov ako predpokladu čerpania externých zdrojov
- **3.3 Malé projekty pre obce do 500 obyvateľov (priorita 1)**
– riešenie lokálnych potrieb v malých obciach s obmedzenými zdrojmi
- **3.4 Spolufinancovanie projektov rozvoja územia z externých zdrojov (priorita 1)**
– podpora realizácie väčších investičných projektov
- **3.5 Integrované bezpečnostné a záchranné systémy obcí (priorita 2)**
– posilnenie bezpečnosti a pripravenosti na krízové situácie
- **3.2 Realizácia verejnej infraštruktúry a základných služieb (priorita 2)**
– investície do kanalizácie, vodovodov, miestnych komunikácií a občianskej vybavenosti

Dominancia tejto aktivity odráža skutočnosť, že infraštruktúra predstavuje základný predpoklad rozvoja všetkých ostatných oblastí.

Hlavná aktivita 4 - Sociálne služby, zdravie a demografia (demografický stav a kvalita života)
– stredná priorita

Cieľom hlavnej aktivity je zlepšovať kvalitu života, dostupnosť sociálnych a zdravotných služieb a reagovať na demografické výzvy územia, najmä starnutie populácie a potreby zraniteľných skupín. Táto aktivita je nevyhnutná pre zabezpečenie kvality života obyvateľov, avšak jej efekt na ekonomický rozvoj je skôr nepriamy.

V rámci tejto aktivity boli definované nasledovné opatrenia:

- **4.2 Dostupná zdravotná starostlivosť a prevencia (priorita 1)**
- **4.1 Rozvoj sociálnych služieb a komunitnej podpory (priorita 2)**

4. Merateľné ukazovatele plánu rozvoja

Pre sledovanie dosahovania cieľov sú zadefinované kľúčové merateľné ukazovatele, ktoré vychádzajú priamo zo špecifických ukazovateľov definovaných vo vyhláske.

Označenie	Názov merateľného ukazovateľa	Východisková hodnota ⁴	Cieľová hodnota (2026) ⁵	Cieľová hodnota (2027)	Cieľová hodnota (2028)
SE01	Podiel počtu osôb, ktoré sú členmi domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi z počtu obyvateľov v %	7,27	7,00	6,60	6,30
SE02	Podiel uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku v %	9,94	9,50	9,00	8,00
SE03	Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca v EUR	1 340	1500	1600	1700
DS01	Hrubá miera celkového prírastku obyvateľstva (na 1000 obyv.) v ‰	7,58	8,00	8,50	9,00
DS02	Index ekonomického zaťaženia osôb v %	56,70	55,00	54,00	53,00
DS03	Index starnutia v %	55,59	55,00	54,50	54,00
VI01	Podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov v %	74,30	75,00	75,90	76,50
VI02	Podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť s ČOV v %	75,00	77,00	79,00	82,00
VI03	Podiel adries s dostupnosťou internetu s rýchlosťou minimálne 100 Mbps v %	95,30	96,00	98,00	100,00
VI04	Podiel detí vo veku 2 - 5 rokov navštevujúcich MŠ v %	53,99	55,00	58,00	60,00

5. Očakávané výsledky, monitorovanie a hodnotenie dosiahnutého pokroku

5.1. Časový harmonogram realizácie plánu rozvoja

Za realizáciu jednotlivých projektov v rámci hlavných aktivít a ich opatrení a úloh sú zodpovední samotní prijímatelia regionálneho príspevku, s ktorými na základe vyhodnotenia jednotlivých

⁴ Podľa zoznamu prioritných okresov zverejneného 1.11.2025.

⁵ Priebežná hodnota, ktorú plánuje okres dosiahnuť v danom roku realizáciou aktivít. Pri monitorovaní budú použité hodnoty ukazovateľa z obdobia n-2.

výziev na predkladanie žiadostí o poskytnutie regionálneho príspevku uzatvorí MIRRI SR zmluvu o poskytnutí regionálneho príspevku. Harmonogram realizácie plánu rozvoja je navrhnutý na roky 2026 – 2028.

5.2. Možnosti financovania plánu rozvoja

Hlavné aktivity plánu rozvoja sú financované z prostriedkov štátneho rozpočtu SR a alokované na základe rozhodnutia MIRRI SR pre príslušný kalendárny rok, ktoré MIRRI SR zverejní na svojej webovej stránke. Alokačný mechanizmus zohľadňuje potreby jednotlivých prioritných okresov, pričom MIRRI SR je oprávnené rozhodnúť o zmene alokácie alebo jej presune alebo jej časti na iný prioritný okres najmä v prípadoch, ak nedôjde k vyčerpaniu alokovaných prostriedkov alebo pripravenosť predložených žiadostí a projektov nedosiahne požadovanú odbornú úroveň vypracovania.

5.3. Gestori a spôsoby monitorovania

Plnenie plánu rozvoja vyhodnocuje a kontroluje MIRRI SR v spolupráci s Okresným úradom Sabinov a riadiacim výborom prioritného okresu⁶.

Postup pre monitorovanie a hodnotenie plánu rozvoja prioritného okresu je upravený interným predpisom MIRRI SR.

5.4. Časový harmonogram odovzdávania monitorovacích správ

Riadiaci výbor prioritného okresu v súlade s ustanovením § 5 ods. 1 písm. d) zákona o prioritných okresoch monitoruje a hodnotí plnenie výziev a plánu rozvoja prioritného okresu prostredníctvom hodnotiacej správy každoročne do 30. júna za predchádzajúci kalendárny rok.

6. Prílohy

Príloha č. 1 – Zoznam hlavných aktivít a opatrení plánu rozvoja

⁶ Podľa § 2 písm. e) zákona o prioritných okresoch sa riadiacim výborom prioritného okresu rozumie poradný orgán MIRRI SR zriadený v každom prioritnom okrese.

PRÍLOHA Č. 1 K PLÁNU ROZVOJA PRIORITNÉHO OKRESU

VYMEDZENIE HLAVNÝCH AKTIVÍT A OPATRENÍ

Táto príloha obsahuje všeobecné vecné vymedzenie hlavných aktivít a opatrení a typové zameranie projektov, ktoré môžu byť podporované v rámci regionálneho príspevku. Konkrétne oprávnené osoby žiadateľov, finančné limity, populačné alebo iné limity, oprávnené výdavky, osobitné podmienky, obmedzenia a ďalšie pravidlá podpory určí príslušná vyhlásená a schválená výzva.

Pri zaradení projektu je rozhodujúci jeho hlavný účel a dominantný výsledok, nie samotný názov projektu, stavby, zariadenia alebo výdavku. Uvedené príklady sú orientačné a nevytvárajú uzavretý zoznam projektov.

HLAVNÁ AKTIVITA 1 – PRÁCA A PRÍJMY V REGIÓNĚ

Podpora zamestnanosti, príjmov, miestneho podnikania, inovácií a pracovných zručností s rozvojovým účinkom v prioritnom okrese.

Názov opatrenia	Základné vymedzenie	Typové zameranie projektov
1.1 Sociálna a inkluzívna ekonomika	Pracovná integrácia znevýhodnených a zraniteľných osôb prostredníctvom sociálnych, komunálnych alebo komunitne orientovaných ekonomických činností s udržateľným pracovným a miestnym prínosom.	Patria sem sociálne a komunálne podniky, sociálne dielne, komunálne a údržbové služby, reuse a opravárenské činnosti, miestna výroba a služby, ak je ich jadrom vytváranie a udržanie pracovných miest pre určené znevýhodnené alebo zraniteľné skupiny.
1.2 Miestne MSP a tradičná výroba	Rozvoj miestnych mikro-, malých a stredných podnikov, výroby, remesiel, spracovania miestnych surovín, obchodu a služieb s cieľom zvýšiť hospodársky výkon a stabilitu miestnej ekonomiky.	Patria sem projekty vzniku, rozšírenia alebo modernizácie výroby a služieb, najmä potravinárstva, dreva, kovu, textilu, remesiel, stavebných a opravárenských činností, miestnych služieb, poľnohospodárstva, lesníctva, logistiky, odbytu a regionálnych produktov.
1.3 Inovácie, výskum, digitalizácia, kybernetická bezpečnosť a GDPR	Podpora inovácií, aplikovaného výskumu, technologickej modernizácie, automatizácie a digitalizácie, ako aj riešení zvyšujúcich kybernetickú odolnosť a ochranu osobných údajov.	Patria sem nové alebo podstatne zlepšené technológie, automatizované a dátovo riadené procesy, digitálne systémy a služby, vývoj a aplikovaný výskum, ako aj funkčné opatrenia kybernetickej bezpečnosti, ochrany dát a súladu s GDPR.
1.4 Prepojenie vzdelávania a trhu práce	Vzdelávanie orientované na zamestnateľnosť a konkrétne potreby trhu práce, najmä praktická a odborná príprava, rekvalifikácie, odborná prax a spolupráca vzdelávacích organizácií so zamestnávateľmi.	Patria sem duálne vzdelávanie, odborná prax, rekvalifikačné a kvalifikačné programy, pracoviská praktického vyučovania, odborné dielne a laboratória, kariérne poradenstvo a ďalšie programy smerujúce k získaniu pracovných zručností a uplatneniu.
1.5 Prevencia rizikových javov v športe, integrita a kariérna tranzícia športovcov	Podpora bezpečného a integritného športového prostredia a prípravy športovcov na profesionálnu aj pošportovú kariéru prostredníctvom vzdelávania, prevencie, poradenstva, mentoringu a vhodných digitálnych nástrojov.	Patria sem programy prevencie manipulácie súťaží, rizikového stávkovania, dopingu, násilia, diskriminácie, šikany a zneužívania, vzdelávanie športovcov a ich podporného prostredia, bezpečné oznamovacie postupy, vstupná príprava mladých športovcov, kariérne poradenstvo a rekvalifikácia.

HLAVNÁ AKTIVITA 2 – ZÁŽITKOVÝ REGIÓN: CESTOVNÝ RUCH, IDENTITA A AKTÍVNA REKREÁCIA

Rozvoj udržateľného cestovného ruchu, návštevníckych produktov, regionálnej identity, služieb pre návštevníkov a aktívnej rekreácie.

Názov opatrenia	Základné vymedzenie	Typové zameranie projektov
2.1 Tematické produkty cestovného ruchu	Rozvoj ucelených a dlhodobo využiteľných turistických produktov založených na (A) vode; (B) prírode, horách a turistike vrátane cykloturistiky; (C) histórii a kultúre; alebo (D) vidieku a agroturistike.	Patria sem turistické a cyklistické trasy, vodné a prírodné návštevnícke produkty, vyhliadky, náučné a tematické trasy, sprístupnenie pamiatok a sakrálnych stavieb, expozície, návštevnícke programy, vidiecke a agroturistické zážitky a digitálna interpretácia viazaná na konkrétnu lokalitu alebo trasu.
2.2 Destinačný manažment, marketing, regionálna identita a značka	Spoločné riadenie, koordinácia a prezentácia destinácie alebo uceleného územia, budovanie regionálnej identity a značky a prepájanie atrakcií, služieb a miestnych aktérov.	Patria sem projekty destinačného manažmentu, spoločnej regionálnej značky a komunikácie, destinačné weby a aplikácie, spoločné mapy a publikácie, marketingové kampane územia, koordinácia ponuky a podujatí, návštevnícke dáta a partnerstvá viacerých aktérov.
2.3 Podporné MSP pre cestovný ruch	Rozvoj podnikateľských služieb, ktoré návštevník priamo využíva počas pobytu a ktoré dopĺňajú alebo zvyšujú kvalitu turistickej ponuky územia.	Patria sem najmä ubytovanie, gastronómia, požičovne a servis rekreačného vybavenia, sprievodcovské a zážitkové služby, turistická doprava, predaj regionálnych výrobkov a ďalšie služby s preukázateľnou väzbou na cestovný ruch.
2.4 Aktívny rekreačný šport	Podpora pravidelného amatérskoho športovania, tréningu a aktívnej rekreácie prostredníctvom športovo-rekreačných priestorov, zariadení, vybavenia a programov s dlhodobou využiteľnosťou.	Patria sem workoutové a outdoorové zóny, pumptracky, skateparky, športové okruhy, multifunkčné ihriská, kurty, telocvične a pohybové sály, lezecké a tréningové prvky, športové zázemie a spoločné vybavenie a pravidelné amatérske alebo komunitné športové programy.
2.5 Multifunkčné vodné plochy	Vznik, obnova a funkčné dobudovanie vodných plôch, ktoré plnia retenčnú alebo inú vodohospodársku funkciu a zároveň prinášajú ďalší rekreačný, rybársky, protipožiarne alebo ekologický úžitok.	Patria sem rybníky a retenčné nádrže, obnova vodných plôch, regulačné a technické prvky, protipožiarne odberné miesta, športový rybolov, bezpečné vstupy, lovné miesta, móla, primerané hygienické a návštevnícke zázemie a prvky podporujúce biodiverzitu.

HLAVNÁ AKTIVITA 3 – INFRAŠTRUKTÚRA, SLUŽBY A BEZPEČNÉ OBCE

Podpora projektovej pripravenosti a realizácie verejných investícií, menších lokálnych zásahov, spolufinancovania a bezpečnostných a záchranných riešení.

Názov opatrenia	Základné vymedzenie	Typové zameranie projektov
3.1 Projektová príprava verejných investícií	Príprava konkrétnych verejných investícií do štádia umožňujúceho ich povolenie, financovanie a následnú realizáciu.	Patria sem projektové a technické dokumentácie, architektonické a inžinierske návrhy, štúdie uskutočniteľnosti, rozpočty a výkazy výmer, odborné prieskumy a posudky, povoľovacie podklady, inžinierska činnosť a ďalšia príprava priamo viazaná na konkrétnu plánovanú verejnú investíciu.
3.2 Realizácia verejnej infraštruktúry a základných služieb	Realizácia, obnova a rozvoj verejnej infraštruktúry, verejných budov, technických sietí, verejných priestranstiev a základnej občianskej vybavenosti.	Patria sem projekty výstavby, rekonštrukcie alebo funkčnej obnovy miestnej technickej a dopravnej infraštruktúry, verejných budov a priestorov, vodného hospodárstva, energetických a technických systémov, verejnej konektivity a ďalších investícií slúžiacich obyvateľom alebo verejnosti.
3.3 Malé projekty pre obce do 500 obyvateľov (pre CORE okresy) a do 2000 obyvateľov (pre STATUS okresy)	Menšie, samostatne funkčné a rýchlo realizovateľné lokálne projekty s bezprostredným prínosom pre verejný priestor, bezpečnosť, životné prostredie alebo miestne služby.	Patria sem drobné úpravy verejných priestranstiev a prístupov, mobiliár, zastávky, menšie bezpečnostné a záchranné prvky, zeleň a vodozádržné opatrenia, komunitné a návštevnícke prvky, informačné a komunikačné vybavenie a ďalšie lokálne zásahy vytvárajúce nový alebo zlepšený verejný výstup.
3.4 Spolufinancovanie projektov rozvoja územia z externých zdrojov	Podpora vlastného spolufinancovania rozvojových projektov financovaných z iného externého verejného zdroja, ak regionálny príspevok dopĺňa konkrétny hlavný projekt.	Patria sem projekty, pri ktorých je zabezpečené externé financovanie a je určená povinnosť vlastného spolufinancovania alebo iná prípustná spolufinancovaná časť; môže ísť o verejnú infraštruktúru, životné prostredie, sociálne a komunitné služby, energetiku, digitalizáciu a ďalšie oblasti rozvoja územia.
3.5 Integrované bezpečnostné a záchranné systémy obcí	Funkčné bezpečnostné, monitorovacie, varovné a záchranné systémy zvyšujúce ochranu obyvateľov, verejného priestoru a schopnosť obce reagovať na mimoriadne udalosti.	Patria sem kamerové a monitorovacie systémy, osobné záznamové systémy oprávnených zásahových zložiek, mobilné monitorovanie a drony v zákonnom režime, systémy včasného varovania a krízovej komunikácie, AED a ďalšie systémy okamžitej záchrany života vrátane potrebného softvéru, inštalácie, školení a servisu.

HLAVNÁ AKTIVITA 4 – SOCIÁLNE SLUŽBY, ZDRAVIE A DEMOGRAFIA

Podpora dostupných a udržateľných sociálnych, komunitných a zdravotných služieb reagujúcich na demografické, zdravotné a sociálne potreby obyvateľov.

Názov opatrenia	Základné vymedzenie	Typové zameranie projektov
4.1 Rozvoj sociálnych služieb a komunitnej podpory	Vznik, rozšírenie a skvalitnenie sociálnych služieb a pravidelnej komunitnej podpory pre seniorov, osoby so zdravotným znevýhodnením, rodiny, osoby v krízovej situácii a ďalšie zraniteľné skupiny.	Patria sem terénne a domáce, ambulantné, denné a pobytové sociálne služby, krízová a nízkoprahová pomoc, podpora samostatného života, komunitné centrá a programy, sociálne poradenstvo a ďalšie odborné činnosti; priestory, vybavenie a mobilita sú súčasťou opatrenia, ak priamo vytvárajú alebo rozširujú konkrétnu službu.
4.2 Dostupná zdravotná starostlivosť a prevencia	Zlepšenie územnej, časovej, fyzickej a sociálnej dostupnosti zdravotnej starostlivosti a zdravotne zameranej prevencie pre konkrétne skupiny obyvateľov.	Patria sem vznik alebo rozšírenie ambulantnej starostlivosti, mobilné a výjazdové zdravotné služby, preventívne vyšetrenia a skrining, telemedicína a telekonzultácie, monitoring chronických pacientov, rehabilitačná a ďalšia odborná zdravotná starostlivosť, programy duševného zdravia a pravidelné preventívne programy.